

Nederlandsch Tijdschrift voor Postzegelkunde.

Orgaan der: NEDERLANDSCHE VEREENIGING VAN POSTZEGELVERZAMELAARS.

GEREDIGEERD DOOR

J. B. ROBERT, Balistraat 57, 's GRAVENHAGE.

Juni 1910. - Jaargang XXVII: 308; Nieuwe Reeks: 184. - No. 6.

KLEUREN.

(Vervolg van blz. 66.)

III. GROEN.

Verkregen door menging van de normaal blauwe met de normaal gele is de verscheidenheid van tinten, nog zonder toevoeging van zwart, al even groot als van de voorgenoemde roode met blauwe mengingen. Het is onmogelijk alle tusschentintverschillen te noemen. Met wat gegeven wordt kan zeer gemakkelijk, bij vergelijking, een zegel worden gerangschikt. Er bestaan feitelijk vijf groepen, nl.: de werkelijk groene, de geelgroene, de blauwgroene, de olijfgroene en de grijsgroene.

Evenals bij de violette zijn de meeste nuances, die tegenwoordig in oudere emissies gevonden worden, nimmer gemaakt, veelal ontstaan door het geel. Ter plaatse werd gesproken over de zich „uitbreidende” macht van vele soorten „geel”. Met de jaren neemt daarvan de invloed toe en overheerscht ten slotte het blauw, of ontaart door invloeden van buiten, in het bijzonder de chroomgele. In het eerste geval wordt b. v. een Mauritius 1 shill. van 1859 (type Britannia) geel-groen, hoewel gedrukt in blauwgroen, (deze tint, waarin nog enkele, goed bewaarde exemplaren gevonden worden, is bijna zeker de „oorspronkelijke” druktint geweest,) in het tweede wordt de tint grijsachtig, of verdwijnt gedeeltelijk. Elke verzamelaar, die begrijpt dat licht, vocht, gom, papierfabricatie, en dergelijke inwerken op de kleuren, hij die zelf zag of ondervond, hoe door gebruik te maken van zekere kleefstoffen, de kleuren van zijne zegels veranderden, soms geheel verdwenen, ja! zooals onlangs nog gezien werd, zelfs het papier geheel „verteerd” werd, zal, bij nadenken, de uit onkunde voortgesproten dwaasheid erkennen: „nuances” te „kopen” en daarvoor „belachelijke” prijzen te betalen. De verzamelaars kunnen hieruit de gevolgtrekking maken, hoeveel „onrecht”, hoeveel „onwaar” goed door het „specialisme” is ingevoerd en wordt vertoond. Dat de verstandigen mogen „leeren” en hunne verkregen kennis mogen verbreiden, daar de zwendel met vervalschingen niets is in vergelijking van den zwendel,

die door de „onkunde” van „specialiteiten” wordt aangeprezen als „zuiver” en „rein”!

De in de laatste 20 jaren gebruikte kleurstoffen, waaronder vele vluchtige, waarmede onder meer vele Britsch-Koloniale zegels zijn gedrukt, zijn alle veel meer dan de oudere aan veranderingen onderworpen. Over een tiental jaren zullen, daar de mensch nooit wijs wordt al denkt hij moeite te doen het te willen worden — zijn „geloof”, zijne „verwaandheid”, en de gemakkelijke wijze waardoor hij de „sujet” wordt van die het erop toeleggen, beletten hem, helaas! wijs te worden — honderden rara in tinten van de verschillende zegelwaarden van af 1890 opduiken. Een nieuwe goudmijn voor hen die nu „specialiseeren”!

Aangevangen wordt nu met

A. Groen.

Nuances in het zuiver „groen” bestaan niet: geen van beide kleuren overheerscht. Bleeker of donkerder tint is niet aan de kleur maar aan de wijze van drukken, of ook wel aan de inktsoorten te danken.

Ziehier 13 zegels gaande van helder tot donkergroen:

Centraal Afrika,	2 d., 1895.
St. Christoffel,	6 d., 1870.
Zwitserland,	5 c., 1898.
Uruguay,	7 c., 1895.
Oostenrijksche Levant, portzegels 1908; krijtpapier.	
Egypte,	2 mill., 1888/89.
Zuid Afrika.	1/2 d., 1898/1900.
Duitschland,	5 Pf., 1889.
N. Z. Wales,	3 d., 1881/84, Kr. NSW, II, II 1/2 comp.
N. Borneo,	2 c., 1900.
Antigua,	6 d., 1886, C A, 14.
Lübeck,	4 sch., 1859.
Bulgarije,	10 st., 1881.

Naast elkander geplaatst leveren deze zegels een keurige rij overeenstemmende groene tinten, die, variërende in diepte en glans, van bleekgroen tot levendig groen (5 Pf.), in het donkergroen (van af Antigua)

overgaan. — De tint der Lübecks is de meest vaste, die van Egypte, Centr. Afrika en St. Christoffel gaan, worden ze ouder, meer en meer naar het blauwgroen, zoodat moet aangenomen worden het blauw met een chroomgeel werd gemengd; die van N. Z. Wales, Oostenr. Levant, Zuid Afrika, enz. zullen geelgroen worden.

Het „groen” van het papier der 5 pesos *Columbia* en van dat der 2 c. *Kerkelijke Staat* is niet best als voorbeeld optenemen. De satineering van het papier heeft zulk een hooge schittering aan de kleurtint gegeven, dat zij het oog bedriegt.

B. Geelgroen.

Evenals door schittering de juiste tint door het oog niet meer wordt opgenomen, evenzoo schijnt het ongevoelig voor afwijkingen in tint, zoo die niet scherp zijn. *Geel-* en *blauw-*groen worden niet onderscheiden, zoo men de tinten niet naast elkander ligt op zuiver wit papier. Als voorbeeld:

Donkergeelgroen: *Haiti*, 5 cents, 1887, *geelwit* papier,
Congo, 10 francs, 1898, *wit* »

beide in dezelfde tint gedrukt, schijnen toch sterk te verschillen; oorzaak: de papiertint. Zoomede:

Frankrijk, 5 c. 1871, schijnt *blauwgroen*, doordat op ons oog de blauwachtige tint van het papier zoodanig inwerkt, dat het groen ermede vermengd wordt. Hier wordt opgemerkt, dat de mogelijkheid van verkleuring niet wordt besproken, dus op zeer goed bewaarde exemplaren wordt gedoeld. Ook de 5 c., *Céres*, 1872, op *blauw*, schijnt anders getint dan ze in werkelijkheid is.

Voor de vele nuances worden hier nog besproken

Frankrijk, 5 centimes, *ongetand*, loopende van zuiver groen tot sterk sprekend geelgroen; de *getande* 5 c. van 1862 levert ook vele nuances op, doch ze zijn alle minder scherp en dus lastiger te onderscheiden.

Fransche Koloniën, 5 c. *Napoleon*, onderscheidt zich van de evengenoemde door het *blauwkleurige* en verzwakte geelgroen. Dit groen werd zeker door toevoeging van wat rood en bruin verkregen.

Voor heldergeelgroen neme men
Britsch Oost Afrika, $\frac{1}{2}$ anna, 1896.

Hier volgt een rij minder scherp onderscheidbare geelgroene, loopende van helder tot donker:

Oostenrijk, 3 Kr., 1867 (fijne baard).
Curacao, *portzegels*, 1e en 2e uitg.
Wurtemberg, 1 Kr., 1869. (*Sterk geelgroen.*)
Curacao, *portzegels*, 2e uitg., nieuwe tint.
Queensland, 6 d., 1882, *get 12.*
Peru, 1 c., 1898. (*Hoog geelgroen.*)
Labuan, 6 cent, 1892.
Trinidad, 6 d., 1865.
St. Lucia, $\frac{1}{2}$ d., 1881, CC, 14, met opdruk.

Deze beide laatste zijn donkergeelgroen. Van deze *Trinidad* bestaat tot nog toe geen „smaragdgroene” nuance. Er zijn, naast elkander gelegd, in de verschillende 6 d., get. 12 $\frac{1}{2}$ en get. 14, verscheidene, ook iets in het blauwgroen loopende tinten, maar niet een

is eronder die „smaragd” kan heeten. Dit zal U later blijken. — Dat geldt ook voor de 5 c., *Bordeaux*, 1871. Deze lithografische zegels zijn in mindere of meerdere mate geelgroen, (bleek, helder, donker,) enkele ook zuiver groen, maar niet één blauwgroen, dus nog minder smaragdgroen.

Al deze groene, zeer standvastig, zullen mettertijd uit zich zelf geler worden; het licht zal er wel donkerder kleuren doch niet verzwakken.

Hongarijē, 5 filler, 1900, *get. 12 $\frac{1}{2}$* , en
Uruguay, 1 cent., 1904, (lithografie.)

zijn geen van beide werkelijk groen, doch, zonderling optisch verschijnsel, schijnen *geelgroen* bij de blauwgroene en *blauwgroen* tusschen de geelgroene. De zegels verbinden de geelgroene aan de blauwgroene, de eene in de lichte, de andere in de donkere richting.

C. Blauwgroen.

Deze tint moet in drie klassen worden gesplitst, nl. a. blauwgroen, *Oéladon-groen*; b. smaragd, *zeegroen*; c. Russisch groen.

Blauwgroen: *Italië*, 5 c., 1906. (*Helder.*)
Spanje, 5 c., 1900.
Br. Honduras, 1 sh., 1852. (*Fraaie nuance.*)
Argentinië, $\frac{1}{4}$ c., 1891. (*Donker.*)
Honduras, 1 c., 1907. (*Zeer donker.*)
Romagna, 3 baj., 1859. (*Nog donkerder.*)

Oéladon-groen: *Servië*, 3 dinars, 1905.

Portugal, 15 r., 1898, verbindt de blauwgroene aan de zuiver lichtgroene, en de 10 r., 1882, de blauwgroene aan de smaragdgroene, terwijl *Spanje*, 30 c., don *Quichotte*, kan dienen als verbindingstint van de blauwgroene aan de blauwe.

Smaragd: *St. Lucia*, 6 d., 1863. (*Licht.*)
N. Z. Wales, 6 d., 1897.
Servië, 3 dinars, 1904. (*Minder zuiver.*)
Japan, 25 sen, 1899. (*Mat.*)
Zuid Afrika, 2 $\frac{1}{2}$ d., 1905, *Zambesiaval.*

Legt men deze zegels als opgegeven naast elkander, dan bemerkt men dat, hoewel de drie laatste aanvullingskleuren bevatten, niet één van de 5 c. *Bordeaux* smaragdgroen kan zijn, en deze benaming daarvoor even onjuist is als die aan een 3 d. *Sydney* in Gibbons en andere catalogi gegeven. Evenmin op *blauw* als op *geelwit* zag ik ooit een „smaragd” groene 3, welke toch, volgens Gibbons, geen zeldzaamheid is, daar ze op slechts 75/- geschat wordt. Hier zal de papiertint, zeer vermoedelijk een wegtrekking van *geel* een „nuance” hebben geschapen, die nooit bestond, voor den handel echter voordeelen afwerpt. Begrijpt men?

Zeegroen: *N. Z. Wales*, $\frac{1}{2}$ d., Krijtpap., Kr. A, 1906.

(Het *zeegroen* is een ondernuance van het *smaragd-groen.*)

D. Russisch groen.

Deze tint wordt door toevoeging van bruin aan het blauwgroen verkregen, is standvastig, weêrstaat het zonlicht, doch heeft een doffen, somberen toon. Andere nuances dan die tusschen het lichte of bleeke en het

donkere zich bewegen, bestaan niet. Doordat de gebruikte kleurstoffen niet altijd dezelfde zijn, worden er zegels gevonden die in vocht verkleuren, en bij wrijving daarvan sporen toonen.

Als voorbeelden worde gekozen voor Russisch groen:

Grenada, 1 d., 1861.

Nicaragua, 2 pesos, 1905/06.

portzegel 30 c., 1900.

Philippijnen, 10 c., allegorie, 1871.

Canada, 1 c., 1908. (Deze verkleurt in water.)

De 2 krans, 1908, Perzië, verbindt de Russisch groene aan de donker groene. (Wordt vervolgd).
's Gravenhage. HOOFDREDACTEUR.

NIEUWE UITGIFTEN, AFWIJKINGEN, ONTDEKKINGEN, BIJZONDERHEDEN.

A. — NEDERLAND EN KOLONIËN.

DOOR

J. B. ROBERT en J. E. BOHLMEIJER.

NEDERLAND. — de Ruljterporten. — „De Heer Wreesman kan wel gelijk hebben, nl. wat den *mageren* druk aangaat, er bestaat dus ook een 2^e type van dezen druk. Die van mij zijn *allen* vette druk en te Venlo gebruikt. Vette en *mageren* druk kunnen toch niet op 1 vel voorkomen!! Buitendien heb ik een paar aaneen bezeten, wat alle verdere hypothesen buitensluit. (Als er maar 2 op 1 vel zijn, hoeveel duizenden moeten er dan wel te Venlo gebruikt zijn?) — Hoogachtend, enz. — R. Kingma.

Dit is een letterlijke copie van een op 25 Mei door Hr. R. Kingma mij toegezonden kaart. De Hr. Kingma is de eerste geweest, die het standverschil aanschouwelijk voorstelde, ontdekt heeft hij dien stand niet. Ik heb reeds dadelijk bij de uitgifte, op de m.i. niets beteekenende afwijking in stand van de typen gewezen: „*vetheid bestaat niet, andere, vette typen*” werden niet gebruikt, hierover behoeft niet getwist. De wat vollere, dikkere inkt doet de typen *vetter* *schijnen*. Nogmaals: „Beide oplagen zijn van dezelfde typen gedrukt, er kan dus geen verschil in letters of cijfers der beide drukken zijn.”

De Heer Wreesman „ontdekte” de variëteiten op één plaat. Hoe weinig het beteekent, kunnen specialisten opmaken uit buitenlandsche opdrukken. De verscheidenheden in typen, als bij „**JAVA**”, zijn wat meer waard en . . . wie let erop. Men heeft volkomen gelijk en toch . . . over 10, 20 jaren zullen erop staan en zeggen: „welke typen, die verzamelaars van het begin der 20e eeuw: nietszeggende tandjes, puntjes in geoxydeerde clichés, en dergelijke futiliteiten dienden tot goden hunner „kunde”, werden aanbeden door grootgenoemde specialisten, zonder begrip van hetgeen zij bespraken. Hadden zij geheele vellen verzameld, dan . . . enz.” En die laterkomenden zullen ook gelijk hebben: een vervalsching van opdruk is, zonder het voorhanden hebben van geheele of groote deelen van vellen *niet* te constateeren, zoo die opdruk uit allerlei typen is samengesteld. Maar de stand? Deze dient hier tot *niets*, kan zelfs *nooit* tot getuige of bewijs van echtheid of vervalsching worden gebezigd, zoo het *eenige* verschil

in slechts een microscopisch deel te zoeken is: de meest ervaren en deskundige, hoogst bekwame drukker-philatelist, zou op dien grond omtrent een opdruk *nimmer* iets kunnen vaststellen. Zooals meermalen „*bewezen*” wordt de stand *onder het drukken* vaak gewijzigd. Niet geschoold personeel, slordig werkend personeel, oogenblikkelijke onachtzaamheid staan naast technische mogelijkheden om „onmerkbare” en „merkbare” typografische foutjes te doen ontstaan. Op dien stand wordt door de buitenlandsche specialisten dan ook nooit of te nimmer gelet, zoo zij geen nut kunnen hebben. Neemt men b. v. de zeldzamere opdrukken van het Fransche kantoor te Canea, dan zal men daaronder velerlei verschillen van stand van het cijfer boven „**PIASTRE**” vinden en . . . *niemand weet het of vertelde het*. Dat ik het hier zeg is ter bevestiging van het „*niet-vertellen*.” Ik wensch niet doortegaan voor „*ontdekker*”!

Dat op één vel magere en vette drukken *kunnen* voorkomen zal elke practisch geofende groote drukker, zonder veel woordjes constateeren, evengoed als op één vel de zegels, in éénmaal gedrukt, in *twee* tinten kunnen voorkomen. Dit komt weder door andere gebreken van drukker, drukmateriaal, enz. Zijn de meeste hoogontwikkelde drukkers, door gebrek aan ervaring of opmerkingsgave, niet bij machte alles te verklaren, hoe wil dan een postzegelverzamelaar of handelaar, die in werkelijkheid „*niets*” van de „kunde” verstaat, *niets* van de „mogelijkheden” in die kunde weet, met kennis van zaken „oordeelen”?

Dat bij de tweede oplage *alle* cijfers anders zouden gesteld zijn is „*mogelijk*”, doch *niet* aanneembaar, en wordt *niet* bewezen door hetgeen de Heer Kingma aanvoert: zijn bewijs een paar ervan te hebben „gehad” is *geen* bewijs meer, daar het niet kan worden geleverd. Onze Afdelingsleden *weten* of *kunnen* weten, hoeveel malen, door den een of ander *goed gemeten, vastgestelde* afwijkingen, bij nader onderzoek bleken *niet* te zijn: zelfs specialiteiten worden door hun oog nu en dan bedrogen en zou het geraden kunnen heeten *nooit* iets bijzonders aantemen, alvorens het door meerdere onderzocht is. Daarom is het niet onmogelijk, zooals ik reeds zei. Maar . . . maar . . . zou het niet zeer